

Huoltaja-säätiö/

Kunnallisen sosiaalipolitiikan asiantuntijaryhmän 10. toukokuuta käynnistytävää Hyvinvointi 2015 -ohjelmaa koskeva kannanotto

Hyvinvointi ei lisäännä pelkillä palveluilla

Hyvinvointipalvelut turvaavat vain osittain ihmisten hyvinvoinnin. Hyvinvointi ei ole pelkästään palveluiden tulosta. Se syntyy ihmisten omista elinympäristöissä ja sosiaalisissa verkostoissa. Siksi tarvitaan kunnallista sosiaalipolitiikkaa, joka perustuu ihmisten arjen tuntemiseen ja ihmisten tukemiseen arjen asettamissa vaatimuksissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteuttaa Hyvinvointi 2015 -ohjelman osana valtakunnallista sosiaalialan kehittämishanketta. Se painottuu palveluihin ja niitä tuottaviin järjestelmiin. Samaa linjaa edustaa palveluiden kilpailuttamisesta käytävä keskustelu – ja samalla linjalla jatkaa hallituksen käynnistämä kunta- ja palvelurakennehanke.

Kunnallisen sosiaalipolitiikan asiantuntijaryhmä pitää kansallista hyvinvointiohjelmaa tarpeellisena. Se tarjoaa mahdollisuuden avartaa näkökulmaa ja keskustella perusteellisesti suomalaisen hyvinvointipolitiikan arvopohjasta, tavoitteista ja toteuttamisesta.

Kansalaisten perusoikeuksien toteuduttava

Perustuslaissa määriteltyjen kansalaisten perusoikeuksien on toteuduttava, jos halutaan turvata ihmisten hyvinvointi. Tämän on oltava Hyvinvointi 2015 -ohjelman ja sen käytännön toteutuksen lähtökohta.

Perusoikeudet takaavat kaikille oikeuden toimeentuloon, huolenpitoon, opetukseen, työhön ja terveyspalveluihin. Lasten hyvinvointia ja yksilöllistä kasvua on erityisesti tuettava. Tärkeitä perusoikeuksia ovat myös oikeus osallistua ja saada tietoa.

Lainsäädäntömme mukaan kunnat vastaavat asukkaidensa hyvinvoinnista ja hyvinvointipalveluiden järjestämisestä. Valtion tulee kantaa vastuunsa siitä, että kunnilla on riittävästi voimavaroja toteuttaa kunnallista sosiaalipolitiikkaa. Hyvinvointiohjelman on turvattava perusoikeuksien entistä parempi toteutuminen ja tarjottava siihen uusia välineitä.

Samalla on keskusteltava valtion ja kuntien välisestä suhteesta ja laajemmin koko hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuudesta. On tullut aika arvioida pohjoismaisen hyvinvointimallin toimivuutta sekä julkisen ja yksityisen vastuun rajoja: missä määrin ihmiset ovat itse vastuussa omasta hyvinvoinnistaan ja missä määrin yhteiskunta kantaa vastuun?

Palveluiden vaikuttavuus tärkeimmäksi tavoitteeksi

Pirstoutuneet palvelut tarjoavat pirstoutunutta tukea. Hyvinvointi on kuitenkin kokonaisuus, joka on enemmän kuin osiensa summa. Se syntyy ihmisten omissa elinympäristöissä ja sosiaalisissa verkostoissa. Siksi on vaikutettava ihmisten elinympäristöihin, on vahvistettava yhteisöjen toimivuutta, on ehkäistävä syrjäytymistä ja edistettävä osallistumista.

Hyvinvointiohjelman on perustuttava sosiaalialan työstä ja sen arjesta nouseviin näkemyksiin ja tietämykseen. Monimutkaisiin ongelmiin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja. Tarvitaan laaja-alaista näkemystä.

Hyvinvointipalveluiden tärkeimmäksi tavoitteeksi on nostettava niiden vaikuttavuus. Samalla painolla kuin korostetaan palveluiden saatavuutta on syytä korostaa sitä, että asiakkaat myös saavat ammattitaitoista apua ja siirtyvät pois palveluista ja selviävät omatoimisesti. Ihmisten hyvinvointi ei lisäännä vain palveluita lisäämällä.

Tarvitaan aktiivista, sektorirajat ylittävää politiikkaa

Laaja-alainen yhteinen vastuu vahvistaa kaikkien osallisuutta ja toimintaedellytyksiä. Tunne siitä, että yhteiskunta huolehtii kaikista kansalaisistaan, lisää yhteiskunnan eheyttä ja ehkäisee rikollisuutta ja muita epäsuotavia ilmiöitä. Samalla se on kansantalouden etu.

Hyvinvointia ja sen hintaa ei tulekaan nähdä vain yhden vuoden tai vuosineljänneksen jaksoina. Hyvinvointi toteutuu parhaiten elinikäisen osallisuuden kautta. Siksi tarvitaan aktiivista, sektorirajat ylittävää politiikkaa: on kyettävä ylittämään viranomaisrajat, kuntarajat sekä muut rajat, jotka hankaloittavat ihmisten hyvinvoinnin toteutumista. On rakennettava aitoa kumppanuutta julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välille.

Tarvitaan kunnalliseen demokratiaan perustuvaa paikallista hyvinvointipolitiikkaa, joka vastaa paikallisiin tarpeisiin.

Heikoista pidettävä huolta

Laadukkaiden päivähoito- ja vanhuspalveluiden ohella tulee pitää huolta heikoista. Tarvitaan lisää voimavaroja köyhyyden poistamiseen ja syrjäytymisen ehkäisemiseen.

Kunnallisen sosiaalipolitiikan asiantuntijaryhmän mielestä on keskusteltava palveluiden ja voimavarojen oikeudenmukaisesta jakautumisesta eri väestöryhmien kesken. Tulevaisuuden kehittämistarpeita on voitava arvioida uudelleen tästä näkökulmasta. Koska voimavarat ovat rajalliset, palvelut on suunnattava todellisten tarpeiden mukaan. Perimmäisenä tarkoituksena on oltava huono-osaisten elämisen edellytysten turvaaminen. Kysymys on sosiaalipoliittisista linjauksista.